

مشاوره

مشاورت کردن در کارها از قوی‌رایبی مردم باشد و از تمام عقلی و پیش‌بینی.

معنی: مشاورت کردن در کارها نشانه‌ی اندیشه‌ی توانای انسان و نشان‌دهنده‌ی عمل کامل و دوراندیشی است.

چه هر کس را دانشی باشد و هر یکی چیزی داند؛ یکی بیشتر و یکی کمتر و یکی دانشی دارد و هرگز کار نبسته است و نیازموده.

معنی: زیرا هر کسی یک نوع علم و آگاهی دارد و هر فردی یک چیزی را می‌داند، یک نفر بیشتر می‌داند و یک نفر کمتر می‌داند ممکن است کسی علمی داشته باشد ولی هرگز آن را به کار نبرده است و تجربه و امتحان نکرده است.

یکی همان دانش داند و کار بسته است و آزموده

معنی: و دیگری همان دانش را می‌داند و امتحان و تجربه کرده است.

مَثَل این، چنان باشد که: یکی باشد که بسیار سفرها کرده باشد و جهان بسیار دیده و سرد و گرم چشیده و در میان کارها بوده، با آن کس برابر نتوان کرد که هرگز سفر نکرده باشد و ولایت‌ها ندیده.

معنی: مثال این نکته به این صورت است که فردی سفرهای زیادی انجام داده و دنیا دیده است و تجربه اندوخته و در کارهای مختلف علم و آگاهی دارد قابل مقایسه با فردی که هیچ وقت از شهر خود بیرون نرفته و هیچ تجربه‌ای ندارد نیست.

و از این رو، گفته‌اند: «تدبیر با دانایان و پیران و جهان دیدگان باید کرد». و نیز یکی را خاطر تیزتر باشد و در کارها زودتر تواند دید و یکی کندفهم باشد.

معنی: به این دلیل گفته‌اند: «همیشه باید با انسان‌های دانا و پرتجربه و دنیا دیده و سالخورده مشورت کرد.» ممکن است فردی باهوش‌تر و آخر هر کاری را زودتر متوجه شود و دیگری کند ذهن باشد.

و تدبیر ده‌تنه چون زور ده مرد باشد.

معنی: فکر و چاره‌اندیشی ده نفر انسان مانند قدرت ده مرد کامل است.

همه‌ی جهانیان متفق‌اند که هیچ آفریده، داناتر از پیغامبر (ص) نبوده است و با این همه فضیلت و معجزات که او را بُود.

معنی: و همه‌ی مردم جهان درباره‌ی این موضوع هم‌عقیده هستند؛ که هیچ مخلوقی عاقل‌تر از حضرت محمد (ص) نبوده است و با این همه برتری و معجزاتی که داشتند.

خدای (تعالی) او را می‌فرماید: «وَ شاورْهُمْ فِی الْأَمْرِ» یا محمد چون کاری کنی و یا مهمتی تو را پیش آید، یاران خویش تدبیر کن.

معنی: خداوند بلند مرتبه به او می‌فرماید: «در کارها با آنان مشورت کن» و یا می‌فرماید: «ای محمد وقتی کاری انجام می‌دهی و یا کار مهمی برایت پیش می‌آید، با پیروان خود مشورت کن.»

مشورت ناکردن در کارها، ضعیف‌رایی باشد و هیچ شغلی بی‌مشورت، نیکو نیاید.

معنی: مشورت نکردن در کارها نشانه‌ی خرد و اندیشه‌ی ضعیف است و هیچ کاری بدون مشورت به خوبی انجام نمی‌شود و خیر و دل‌پسند نیست.

درس دوازدهم: دوستی

بدان، ای پسر که مردمان تا زنده‌اند از دوستان ناگریزند.

معنی: آگاه باش ای فرزند که انسان‌ها تا وقتی زنده هستند ناچار هستند که دوست و رفیق داشته باشند.

که مرد اگر بی‌برادر باشد به که بی‌دوست، از آنکه حکیمی را پرسیدند که دوست بهتر یا برادر؟

معنی: چرا که اگر انسان بدون برادر باشد بهتر است. تا اینکه بدون دوست باشد از دانشمندی پرسیدند؟ دوست بهتر است یا برادر؟

گفت: برادر نیز، دوست به.

معنی: گفت: بهتر است برادر انسان نیز دوست او باشد.

پس به کارِ دوستان اندیشه کن و دوستی ایشان به مردمی و احسان، تازه دار.

معنی: پس همیشه به فکر دوستانت باش و آن‌ها را فراموش نکن و رابطه‌ی دوستی را با نیکی و انسانیت همیشه تازه نگاهدار.

و چون دوست نو گیری، پشت بر دوستانِ کهن، مکن

معنی: و هر وقت دوست جدیدی انتخاب می‌کنی. از دوستان قدیمی فاصله نگیر.

دوست همی طلب و دوستانِ کهن را بر جای همی دار تا همیشه بسیار دوست داشته باشی.

دوست پیدا کن و دوستان قدیمی‌ات را نگاهدار تا همیشه دوستان زیادی داشته باشی.

معنی: دیگر اینکه با کسانی که با تو راه دوستی می‌روند و رفیق نیمه‌راه هستند و فقط ادعای دوستی دارند خوبی و همراهی کن.

در هر نیک و بد، به ایشان مشفق باش تا چون از تو مردمی بینند، دوست یکدل شوند.

معنی: در هر خوبی و بدی که به تو می‌کنند و در غم و شادی با آن‌ها مهربان باش، وقتی از تو انسانیت و مردم داری می‌بینند، دوست یک‌رنگ و صمیمی تو می‌شوند.